

ส่วนที่ 3

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ : การจัดองค์การและการบริหาร

เน้นศึกษา:

1. การจัดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป ได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
2. การปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษ 2 รูป ได้แก่ กทม. และเมืองพัทยา
3. การจัดงบประมาณ การเงินและการคลังส่วนท้องถิ่น
4. การวิจััยการเมืองท้องถิ่น
5. แนวโน้มการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยและการปรับปรุงกิจการ

บทที่ 1
การจัดองค์การและการบริหารงาน
ของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด
เทศบาลและสุขาภิบาล

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดย พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา สิ่งที่สร้างความสับสนให้กับนักศึกษาวិชาการปกครองท้องถิ่นมากที่สุด ก็คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น แตกต่างกับการบริหารงานของจังหวัดในฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคอย่างไร ดังนั้น ก่อนที่กล่าวถึงการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงควรเข้าใจโครงสร้างและการบริหารของจังหวัดในฐานะที่เป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคเสียก่อน

1.1 จังหวัดกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

หลังจากได้ยกเลิกมณฑลเทศาภิบาลแล้ว รัฐบาลก็ได้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยการปกครองภูมิภาคที่ใหญ่ที่สุด และรองลงมาก็คือ อำเภอ แต่ต่อมาได้มีการรวมท้องที่หลายจังหวัดตั้งขึ้นเป็นภาค ภาคจึงเป็นหน่วยปกครองภูมิภาคที่มีขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่กว้างขวางครอบคลุมการบริหารงานของจังหวัด ซึ่งเท่ากับเป็นการลดฐานะของจังหวัดลงมาเหมือนกับเมืองภายใต้การควบคุมของมณฑลเทศาภิบาลเดิมนั่นเอง ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2499 จึงได้ประกาศยกเลิกการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในรูปของภาคเสีย จังหวัดจึงกลับมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองภูมิภาคที่ใหญ่ที่สุดอีกครั้งหนึ่งและคงรูปอยู่จนถึงปัจจุบัน

ในการบริหารงานของจังหวัดแต่ละจังหวัดซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 73¹ จังหวัดนั้น บุคคลสำคัญที่สุดในการบริหารก็คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือในภาษาชาวบ้านเรียกว่า “ข้าหลวงประจำจังหวัด” ดังจะเห็นได้จากคำที่กล่าวว่า

“ในจังหวัดหนึ่งให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่ง เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากรัฐมนตรีกระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชนและเป็นหน้าที่ของหัวหน้าบังคับบัญชาฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการของจังหวัดและอำเภอ และจะให้ มีรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้”²

รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดและรับผิดชอบในราชการรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด

1. รวม กทม.

2. ดู พ.ร.บ. ระเบียบราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495

สำหรับอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 37 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 นั้น มีดังนี้

“มาตรา 37 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในจังหวัด ดังนี้

- (1) บริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน
- (2) บริหารราชการแผ่นดินตามที่กระทรวง ทบวง กรม จะได้มอบหมาย
- (3) บริหารราชการแผ่นดินตามคำสั่ง คำแนะนำ ซึ่งแจ้งของผู้ว่าราชการ ภาคในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน คำสั่งหรือคำวินิจฉัย ของคณะรัฐมนตรีสำนักคณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง และกรม

(4) ควบคุมดูแลราชการแผ่นดินอันเป็นอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐบาลในจังหวัดนั้นปฏิบัติ

ในกรณีนี้ให้มีอำนาจตรวจตรา ซึ่งแจ้ง แสดงความเห็น สั่งและแนะนำ ให้เจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้นปฏิบัติ เมื่อการนั้นไม่ขัดต่อกฎหมายระเบียบแบบแผน คำสั่ง หรือวินิจฉัยของกระทรวง ทบวง กรม

- (5) ควบคุมดูแลเทศบาลและสุขาภิบาลในจังหวัดนั้นตามกฎหมาย
- (6) จัดและดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณและทรัพย์สินส่วนของจังหวัด
- (7) คุ้มครองดูแลสาธารณสมบัติของแผ่นดิน”

อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เมื่อได้ยกเลิกไป และได้เพิ่มหน่วยการปกครองท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นอีกรูปหนึ่ง อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดหลังจากการปรับปรุงครั้งสุดท้ายและใช้มาจนถึงปัจจุบันมี ดังนี้

- (1) บริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน
- (2) บริหารราชการแผ่นดินตามที่คณะรัฐมนตรี สำนักคณะรัฐมนตรีกระทรวง ทบวง และกรมมอบหมาย

(3) บริหารราชการแผ่นดินตามคำแนะนำ ซึ่งแจ้ง ของผู้ตรวจราชการในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบแบบแผน คำสั่ง คำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี สำนักคณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง และกรม

(4) ควบคุมดูแลราชการแผ่นดินอันเป็นอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของรัฐบาลในจังหวัดนั้นปฏิบัติ

ในการนี้ ให้มีอำนาจและหน้าที่ตรวจ แนะนำ ซึ่งแจ้ง และสั่งให้เจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้นปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน คำสั่ง และคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี สำนักคณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวงและกรม และ

- (5) ควบคุมดูแลราชการบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้นตามกฎหมาย

เป็นที่น่าสังเกตว่าอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดในข้อ 5 นั้น ครอบคลุมถึงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในทุกรูปแบบที่อยู่ในอาณาเขตของจังหวัด ฉะนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงมี

อำนาจควบคุมห้องค้การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาลด้วย

ในการบริหารราชการของจังหวัดนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคณะกรรมการจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานโดยตำแหน่ง และกรรมการที่ประกอบด้วยรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด (ถ้ามี) ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด ซึ่งมีกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ส่งมาประจำ คณะกรรมการจังหวัดนี้มีฐานะเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว คณะกรรมการจังหวัดนอกจากจะทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังนับได้ว่าเป็นช่องทาง ในการเชื่อมโยงและประสานงานระหว่างการวินิจฉัยสั่งการจากส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคอีกด้วย

อนึ่ง เราต้องระลึกเสมอและไม่ลืมว่า คณะกรรมการจังหวัดดังกล่าวข้างต้นนั้นมีความแตกต่างกับสภาจังหวัดซึ่งเป็นคณะบุคคลที่อาจจะมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ตามแต่ที่สำคัญก็คือ คณะกรรมการจังหวัดเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในขณะที่สภาจังหวัดเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น แม้ว่า พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด³ จะกำหนดให้สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และให้สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษาของจังหวัด ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับคณะกรรมการจังหวัดก็ตาม

1.2 จังหวัดกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในตอนนี จะได้กล่าวถึงรายละเอียดแต่เฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่านั้น สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งจัดตั้งขึ้นโดย พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการจังหวัด พ.ศ. 2498 นั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์การนิติบุคคล จังหวัดหนึ่งมีได้องค์การเดียว มีเนื้อที่เช่นเดียวกับเนื้อที่อาณาเขตของจังหวัด องค์การนี้มีหน้าที่บริหาร “กิจการส่วนจังหวัด” โดยใช้ทรัพย์สินส่วนจังหวัดที่ไม่ต้องส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน และมีข้าราชการส่วนจังหวัดที่ได้รับเงินเดือนและตำแหน่งในงบประมาณที่ตั้ง โดยทางจังหวัดให้เป็นผู้บริหารและปฏิบัติการในส่วนนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับรองฐานะของจังหวัดให้เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่แยกออกไปจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการส่วนจังหวัดตามที่กฎหมายกำหนดมีอยู่ 20 ข้อ ดังนี้

- (1) การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (2) การศึกษา การทนุบำรุงศาสนา และการส่งเสริมวัฒนธรรม
- (3) การสาธารณสุข
- (4) การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและการบำรุงสถานพยาบาล

3. พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498

- (5) การจัดทำมีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (6) การจัดทำมีและบำรุงทางน้ำและทางบก
- (7) การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
- (8) การกำจัดมูลฝอย
- (9) การจัดทำมีน้ำสะอาดหรือการประปา
- (10) การจัดทำมีโรงฆ่าสัตว์
- (11) การจัดทำมีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (12) การจัดทำมีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (13) การจัดทำมีสุสานและฌาปนสถาน
- (14) การจัดทำมีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร
- (15) การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (16) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
- (17) การจัดการคุ้มครอง ดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
- (18) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (19) การพาณิชย์
- (20) กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือกิจการอื่น ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

ทั้งนี้ ต้องดำเนินการภายในวงเงินงบประมาณที่ตั้งทางจังหวัด ซึ่งได้รับอนุมัติจากสภาจังหวัดแล้ว

การดำเนินกิจการตามหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องกระทำภายในเขตจังหวัด แต่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล และกิจการนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมายหลักของรัฐบาล กล่าวคือ การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นกิจการส่วนจังหวัด ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจัดตั้งเจ้าหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้าย หรือตั้งกองกำลังทางทหารขึ้นเองไม่ได้ เพราะกฎหมายกำหนดการให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลกลางโดยเฉพาะ และถ้าหากจะดำเนินกิจการนอกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือก้าวกายเข้าไปในเขตรับผิดชอบของเทศบาลหรือสุขาภิบาล จะต้องอยู่ภายในบังคับตามเงื่อนไขของกฎหมาย คือ กิจการนั้นจำเป็นต้องทำและเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้รับความยินยอมจากสภาอำเภอและสภาของหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จะไปทำร่วม และต้องได้รับจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

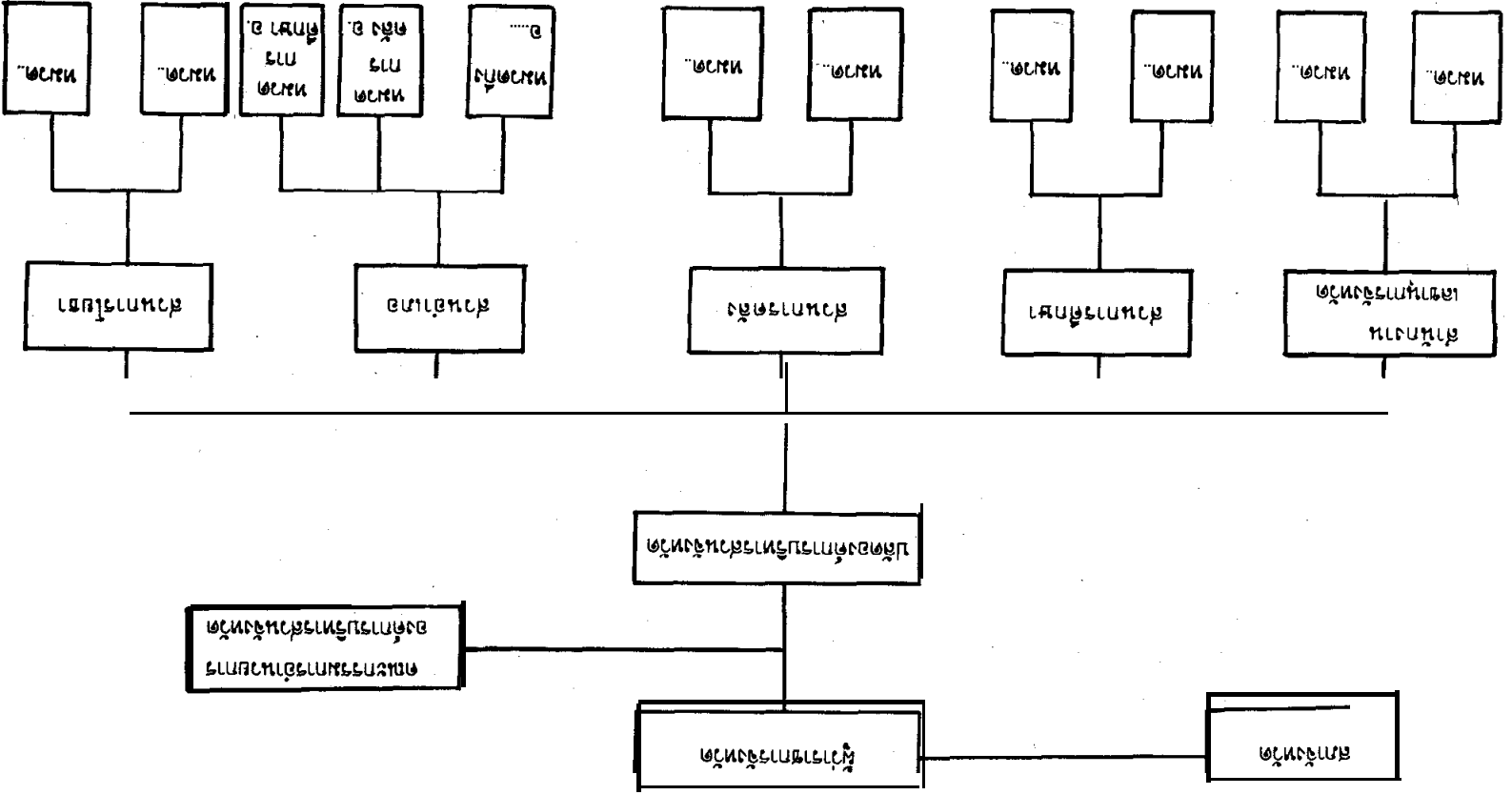
ในการดำเนินกิจการส่วนจังหวัดดังกล่าวข้างต้น อาจสร้างความสับสนขึ้นได้ระหว่างหน้าที่ของจังหวัดในฐานะราชการส่วนภูมิภาค กับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในฐานะราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ก็เพราะการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกันอยู่ภายในขอบเขตเนื้อที่ของจังหวัดเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงต้องระลึกเสมอว่า องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ดำเนินกิจการเฉพาะหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ และตามกำลังงบประมาณของตนเท่านั้น ส่วนหน้าที่นอกจากนั้นเป็นหน้าที่ของจังหวัดในฐานะราชการส่วนภูมิภาคทั้งหมด

1.3 การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วน คือ สมาชิกสภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้ง มีจำนวนตั้งแต่ 18, 20, 30 ถึง 36 คน ขึ้นอยู่กับจำนวนราษฎรในจังหวัด ตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนเลือกตั้งสมาชิก จะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ยกเว้นในกรณียุบสภาหรือตาย หรือลาออก หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกเพราะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือสภาจังหวัดวินิจฉัยให้ออกจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติในทางเสื่อมเสีย สมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดก็ย่อมสิ้นสุดลง สมาชิกจังหวัดมีหน้าที่กำหนดนโยบายสำหรับการปกครองจังหวัด ควบคุมการบริหารกิจการส่วนจังหวัดโดยทั่วไป ผ่านข้อบัญญัติจังหวัดและผ่านงบประมาณจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายและมติของสภา โดยมีข้าราชการส่วนจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติ และจัดแบ่งส่วนราชการบริหารออกเป็น สำนักงานเลขานุการจังหวัดและส่วนต่าง ๆ ซึ่งจังหวัดตั้งขึ้น ส่วนต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้วจะมีอยู่ดังนี้

1. ส่วนการศึกษา ทำหน้าที่จัดการเกี่ยวกับการศึกษาประชาชน ซึ่งโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. ส่วนการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณและการเงินรายได้
3. ส่วนโยธา มีหน้าที่เกี่ยวกับสำรวจ ออกแบบแปลนการก่อสร้างต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. ส่วนอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ปฏิบัติอยู่ระดับอำเภอ ซึ่งส่วนอำเภอนี้ยังแบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ เช่น หมวดคลัง หมวดการศึกษา และหมวดอื่น ๆ เป็นต้น

შპს "საინჟინრო ტექნიკური სერვისები"

1.4 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกฎหมายให้มีข้าราชการส่วนจังหวัด อยู่ภายใต้การปกครองบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด และมีหน้าที่บริหารกิจการส่วนจังหวัด โดยแบ่งส่วนงานออกเป็นสำนักงานเลขานุการจังหวัด ทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจการทั่วไปของจังหวัด มีเลขานุการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในหน้าที่ ข้าราชการในส่วนราชการต่างๆ ที่จังหวัดจัดตั้งขึ้นก็ให้มีหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานในหน้าที่

การจัดระเบียบการบริหารงานบุคคล ข้าราชการส่วนจังหวัดให้อนุโลมใช้ระเบียบข้าราชการพลเรือนตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนและกฎ ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับการบรรจุแต่งตั้ง อัตราเงินเดือน การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้ายและอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2509 กำหนดให้ ข้าราชการพลเรือนส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือน จึงทำให้กระบวนการบริหารงานบุคคล ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เหมือนกับการบริหารงานบุคคลในระบบข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ ทุกประการ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัดเรียกว่า อ.ก.จ. ทำหน้าที่เช่นเดียวกับ อ.ก.พ. จังหวัด ส่วนองค์การบริหารงานบุคคลของข้าราชการส่วนจังหวัดนั้น ให้มีคณะกรรมการ ข้าราชการส่วนจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ก.จ.” ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยเป็น ประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานอธิบดีกรมการปกครอง ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทน ก.พ. และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็น กรรมการ และให้ ก.จ. ตั้งกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่เป็นเลขานุการ ตามหลักการแล้ว ก.จ. นี้เทียบ ได้กับ ก.พ.

ในปัจจุบัน ตำแหน่งและอัตราเงินเดือนของข้าราชการส่วนจังหวัดที่แท้จริงนั้นมีจำนวน น้อยมาก เพราะรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีไม่มากนัก และไม่สามารถนำรายได้ดังกล่าว มาจ่ายเป็นเงินเดือนของข้าราชการส่วนจังหวัดทุกตำแหน่งได้ ดังนั้นตัวบุคคลที่มาดำรงตำแหน่ง สำคัญ ๆ จึงเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคที่จังหวัดสั่งให้มาปฏิบัติราชการส่วนจังหวัด อาทิเช่น ปลัด จังหวัดมาทำหน้าที่ปลัดองค์การ เสมียนตราจังหวัดเป็นหัวหน้าส่วนการคลังอีกด้วยสภาพการณ์ ดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเข้าใจสับสนได้อีกทางหนึ่งนอกเหนือไปจากความซ้ำซ้อนกันในด้านอื่น ๆ

1.5 การบริหารงานคลัง

ความสำคัญของการบริหารการคลังขององค์การบริหารท้องถิ่นทั่วไปก็คือการหารายได้ เพียงพอแก่ความจำเป็นในการใช้จ่ายตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดตรากฎหมายที่มาแห่งรายได้ตามที่

บัญญัติไว้ในมาตรา 40 พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีรายได้ดังนี้

1. ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้
2. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
3. รายได้จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
4. รายได้จากการสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ของจังหวัด
5. พันธบัตรหรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
6. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม นิติบุคคล หรือองค์การต่าง ๆ ทั้งนี้จังหวัดจะต้องได้รับ

อนุญาตจากรัฐมนตรี

7. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
8. เงินที่มีผู้อุทิศให้เพื่อเป็นการกุศลสาธารณประโยชน์
9. เงินรายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

อนึ่ง อำนาจในการจัดเก็บภาษีอากรและการหารายได้ของจังหวัด จะต้องจัดเก็บเฉพาะท้องที่ นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลเท่านั้น ส่วนการประกอบการพาณิชย์ก็ต้องตราเป็นข้อบัญญัติจังหวัด และปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยด้วย

รายจ่ายและการจัดหางบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีประเภทรายจ่ายตามกฎหมาย กำหนดไว้ทำนองเดียวกับการจัดหางบประมาณแผ่นดิน ระเบียบวิธีการงบประมาณและการคลัง ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2504 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายจ่ายได้ 9 หมวดดังนี้

1. หมวดเงินเดือน
2. หมวดค่าจ้าง
3. หมวดค่าตอบแทนอื่น ๆ
4. หมวดค่าใช้สอย
5. หมวดค่าวัสดุ
6. หมวดค่าครุภัณฑ์
7. หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
8. หมวดเงินอุดหนุน
9. หมวดรายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน

การจัดหางบประมาณประจำปีของจังหวัดจะต้องตราขึ้นเป็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณ รายการเสนอต่อสภาจังหวัดทุกปี และกิจการที่จะนำเงินไปใช้จ่ายได้จะต้องอยู่ในบังคับกฎหมายด้วย

1.6 สรุป

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอันเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้จังหวัดมีการปกครองตนเองนอกเหนือไปจากการบริหารราชการส่วนภูมิภาคนั้นถึงแม้ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการปฏิบัติภารกิจตามหลักการที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ก็เพราะโครงสร้างการบริหารองค์การกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นข้าราชการส่วนกลางมีฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ข้าราชการส่วนจังหวัดก็อยู่ภายใต้การปกครองบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง และตำแหน่งระดับนี้การบริหารต่าง ๆ ก็ยังต้องอาศัยข้าราชการของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ปฏิบัติราชการส่วนจังหวัด สภาพการณ์อันซ้ำซ้อนดังกล่าว นอกจากจะทำให้เกิดการควบคุมโดยส่วนกลางอย่างใกล้ชิดแล้วยังทำลายภาพพจน์ของการปกครองตนเองอีกด้วย กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่นไม่สามารถแยกการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นออกจากบริหารส่วนภูมิภาคได้อย่างชัดเจน ฉะนั้นการปรับปรุงโครงสร้างและกลไกในการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงควรจะได้พิจารณาแก้ไขในอนาคตอันใกล้

2. เทศบาล

2.1 ความนำ

เทศบาล เป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นของไทยหน่วยหนึ่ง เกิดขึ้นมาหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และนับว่าเป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นที่มีลักษณะที่จะกระจายอำนาจการปกครอง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระดับท้องถิ่นให้มากที่สุด ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น กฎหมายจึงแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ระดับดังต่อไปนี้

1. เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลขนาดเล็ก
2. เทศบาลเมือง เป็นเทศบาลขนาดกลาง
3. เทศบาลนคร เป็นเทศบาลขนาดใหญ่

สำหรับหลักเกณฑ์ที่จะพิจารณาฐานะของท้องถิ่นใด ๆ ขึ้นเป็นเทศบาล เพื่อให้ปกครองตนเองนั้น ยึดถือหลักสำคัญดังนี้

- จำนวนราษฎรในท้องถิ่น
- ความหนาแน่นของราษฎรที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น
- รายได้ที่สามารถจะเก็บได้ในท้องถิ่นนั้นเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่

การแบ่งระดับขึ้นเพื่อความเหมาะสมในการจัดองค์การและกำหนดหน้าที่ของเทศบาล มิได้แบ่งตามเขตปกครอง ฉะนั้น เขตของเทศบาลอาจไม่ตรงกับเขตปกครองก็ได้ ในการปฏิบัติการจัดตั้งเทศบาล จะมีการทำแผนที่แสดงอาณาเขตของเทศบาลไว้ว่าให้มีอาณาเขตกว้างใหญ่แค่ไหน ซึ่งโดยปกติมักจะกำหนดให้ครอบคลุมสถานที่สำคัญ ๆ เข้าไว้ เช่น สถานที่ราชการ สถานีรถไฟ โรงเรียน วัด ท่าเรือ ตลาด เป็นต้น

การจัดตั้งเทศบาลต้องทำเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจ และนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันมีเทศบาล 118¹ แห่ง การจัดตั้งเทศบาลในระยะหลังนี้เป็นไปอย่างเชื่องช้ามาก คือนับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 แล้ว ก็ได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น พ.ศ. 2488 ได้จัดตั้งขึ้น 117 แห่งจนถึงปี 2500 จึงได้ตั้งขึ้นอีก 3 แห่ง คือ เทศบาลตำบลโคกสำโรง เทศบาลตำบลบัวใหญ่ เทศบาลตำบลกบินทร์ ต่อจากนั้นก็ไม่ได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นอีกเลย จนถึงประมาณ พ.ศ. 2519

1. สถิติ พ.ศ. 2519 ปัจจุบันมีประมาณ 125 แห่ง

2.2 อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลเป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นของไทย การที่จะดำเนินกิจการสิ่งใดได้บ้างนั้น จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งต่างกับในบางประเทศเทศบาลอาจทำสิ่งใด ๆ ที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นได้เสมอโดยไม่มีกฎหมายห้ามไว้ หรือมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์การอื่นสำหรับประเทศไทยกฎหมายกำหนดให้ เทศบาลมีหลายระดับ แต่ละระดับมีอำนาจหน้าที่ที่มากขึ้นแตกต่างกันคือ เทศบาลตำบลมีหน้าที่น้อยกว่าเทศบาลเมืองและ เทศบาลเมืองมีหน้าที่น้อยกว่าเทศบาลนคร และ ในระหว่างเทศบาลระดับเดียวกันก็อาจจะปฏิบัติหน้าที่ที่มากขึ้นต่างกันอีก เพราะเทศบาลต่าง ๆ มีสภาพไม่เหมือนกัน

ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาลไว้ต่างกัน โดยกำหนดหน้าที่ไว้ 2 ลักษณะ คือ

- หน้าที่ที่ต้องทำ และ
- หน้าที่ที่อาจทำ

หน้าที่ประการหลังนี้ เทศบาลจะกระทำก็ได้ ไม่กระทำก็ได้ **ข้อสำคัญคือ** เทศบาลจะจัดทำนอกเหนือจากที่กฎหมายอนุญาตไว้ไม่ได้ ถ้าหากกระทำนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดจะถือว่าปฏิบัติการอันไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่กฎหมายกำหนดไว้ มีดังนี้

หน้าที่ที่กฎหมายกำหนดว่า **ต้องทำ**

โดยหลักการเทศบาลมีหน้าที่ดำเนินกิจการเฉพาะในเขตเทศบาลของตน แต่จะดำเนินกิจการนอกเขตหรือร่วมกับผู้อื่นได้ ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

- การนั้นจำเป็นต้องทำและเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ภายในเขตของตน
- ได้รับความยินยอมจากสภาคณะกรรมการสุขาภิบาล สมาชิกจังหวัด หรือสภาตำบลท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
- ได้รับความอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้ กฎหมายยังให้โอกาสในการจัดตั้ง “สหการ” ขึ้นได้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่และระเบียบการดำเนินงานไว้ การยุบเลิกสหการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยกำหนดวิธีการจัดทรัพย์สินไว้ สหการอาจได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และอาจกู้เงินได้โดยมีเงื่อนไขตามกฎหมายระบุ

หน้าที่ของเทศบาลมีมากมายหลายอย่างดังที่กฎหมายกำหนดไว้ข้างต้น แต่หน้าที่บางอย่างเทศบาลไม่มีโอกาสได้ทำ เช่น หน้าที่การรักษาความสงบเรียบร้อยเพราะท้องถิ่นไม่มีกำลังตำรวจ

2.3 การจัดตั้ง

เนื่องจากท้องถิ่นไทยมีสภาพที่แตกต่างกัน บางแห่งเป็นชุมชนใหญ่ และบางแห่งก็เป็นชุมชนเล็ก ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลเหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น กฎหมายไทยจึงแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ระดับ เรียงตามลำดับเล็กใหญ่ดังนี้

1. เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลขนาดเล็ก
2. เทศบาลเมือง เป็นเทศบาลขนาดกลาง
3. เทศบาลนคร เป็นเทศบาลขนาดใหญ่

การจัดตั้งเทศบาลมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ดังนี้

ก. **เทศบาลตำบล** กฎหมายเทศบาลมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ชัดเจนในการกำหนดฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลตำบล จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐบาล ซึ่งก็ต้องเป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอยู่มากและมีความเจริญพอสมควร

ข. **เทศบาลเมือง** การจัดตั้งเป็นได้ 2 กรณี คือ

1. **ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด** กฎหมายบังคับให้จัดตั้งเป็นเทศบาลทุกแห่งและต้องเป็นเทศบาลเมือง วันแต่จะเป็นเทศบาลนคร แต่จะเป็นเทศบาลตำบลไม่ได้

2. **ท้องถิ่นอื่นๆ** ท้องถิ่นอื่นๆ นอกจากท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด จะตั้งเป็นเทศบาลเมืองได้ ต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. เป็นชุมชนที่มีราษฎรอยู่ตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป

ข. ชุมชนนั้นมีราษฎรอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คน ต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร

ค. มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้สำหรับเทศบาลเมือง

ค. **เทศบาลนคร** ท้องถิ่นที่จะเป็นเทศบาลนครได้ จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ก. เป็นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คน ขึ้นไป

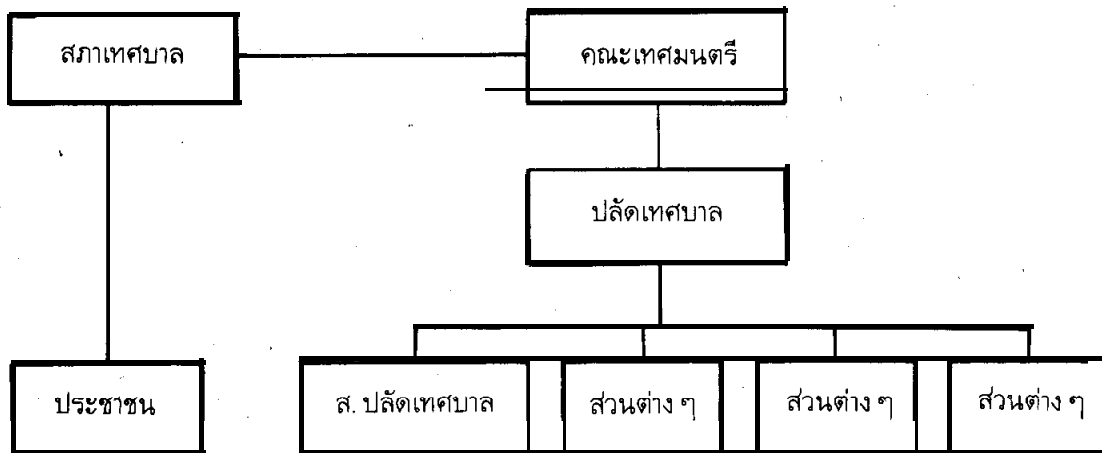
ข. ชุมชนนั้นมีราษฎรอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร

ค. มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลนคร ตามที่กฎหมายกำหนด

การจัดตั้งเทศบาลต้องทำเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐบาล ดังนั้น การจัดตั้งเทศบาลจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและนโยบายของรัฐบาล

2.4 การจัดองค์การเทศบาล

แผนภูมิการจัดระเบียบองค์การบริหารของเทศบาล

โครงสร้าง ของเทศบาลมีลักษณะเป็นเอกรูป (UNIFORMITY) เดียวกัน กล่าวคือ องค์การเทศบาลไม่ว่าจะเป็นเทศบาลระดับใดจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ สภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี

ก. สภาเทศบาล

สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีจำนวนแตกต่างกันตามระดับชั้นของเทศบาลนั้น คือ

เทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน

เทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คน

เทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกเทศบาล คือ พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกเทศบาล พ.ศ. 2482 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2485, พ.ศ. 2496, พ.ศ. 2501, พ.ศ. 2511 และ พ.ศ. 2517 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งเฉพาะที่สำคัญไว้ดังนี้

โดยปกติถือเขตเทศบาลเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง แล้วแต่เทศบาลใดมีจำนวนราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรเกินกว่า 100,000 คน ให้แบ่งเขตเทศบาลออกเป็นเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีกได้ แต่ต้องไม่เกิน 4 เขต และให้แต่ละเขตมีราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะแบ่งได้ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลมีจำนวนเท่ากันทุกเขต

คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(1) มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย

ในกรณีบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกเทศบาล นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติข้างต้นเป็นผู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าและต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ด้วยคือ

(ก) รับหรือเคยรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยรับราชการทหาร

(ข) เคยเป็นราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ชั้นตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่าได้ไม่ต่ำกว่าชั้นตรีขึ้นไป (โดยให้ ก.พ. มีอำนาจหน้าที่กระทำการเทียบชั้น)

(ค) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการตำบล กำนัน ผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล

(ง) มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(2) อายุไม่ต่ำกว่า 23 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(3) ภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันจนถึงวันสมัครไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือเป็นเจ้าของบ้านในเขตเทศบาลนั้นตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรหรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับเทศบาลนั้นในปีที่สมัครหรือในปีก่อนปีที่สมัคร 1 ปี

ผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ

(1) ติดยาเสพติดให้โทษ

(2) ตาบอดทั้งสองข้าง

(3) เป็นบุคคลลึ้มละลาย ซึ่งศาลยังไม่ได้สั่งให้พ้นคดี

(4) เป็นโรคเรื้อน วัณโรคระยะอันตราย หรือโรคพิษสุราเรื้อรัง

(5) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปี ในวันเลือกตั้งเว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(6) ข้าราชการที่ถูกไล่ออกหรือปลดออก เพราะทุจริตต่อหน้าที่ราชการโดยมิได้รับเบียดหมาเหินหรือบำนาญ หรือพนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาลหรือพนักงานองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งถูกไล่ออก หรือเลิกจ้าง เพราะทุจริตต่อหน้าที่นับแต่วันที่ถูกไล่ออก ปลดออก หรือเลิกจ้างแล้ว แต่กรณีถึงวันสมัครรับเลือกตั้งยังไม่ครบเจ็ดปี

(7) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกจังหวัดหรือกรรมการสุขาภิบาล

(8) ห้ามมิให้ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานสุขาภิบาล ลูกจ้างหรือคนงานของรัฐบาล ซึ่งมีเงินเดือนและประจำในจังหวัดใดสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในจังหวัดนั้น และเมื่อได้รับเลือกตั้งจะต้องลาออกจากตำแหน่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติและไม่เป็นบุคคลต้องห้ามดังนี้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) สัญชาติไทยตามกฎหมาย

สำหรับผู้ที่ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติ จะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น จะต้องมียุติคุณสมบัติน้อยอย่างใดดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(ก) สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า

(ข) รับหรือเคยรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(ค) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นโดยมีเงินเดือนประจำมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี

(ง) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการสุขาภิบาล กรรมการตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(จ) จะต้องมิภูมิลำเนาในราชอาณาจักรติดต่อกันนับแต่ได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี

(2) อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง

บุคคลผู้มีลักษณะต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

(1) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(2) หูหนวกและเป็นใบ้ ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้

(3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(4) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(5) อยู่ในระหว่างพักถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา

สมาชิกเทศบาลมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี อย่างไรก็ตาม สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาล อาจจะสิ้นสุดลงก่อนวาระได้เมื่อ

(1) สภาเทศบาลถูกยุบ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจยุบสภา เพื่อให้เลือกตั้งใหม่ได้

- (2) ทาย
- (3) ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล
- (5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออก เพราะไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลนั้น

(6) สภาเทศบาลวินิจฉัยให้ออก เพราะมีความประพฤติในทางที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เทศบาล มติข้อนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง

(7) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกเพราะมีความผิดในทางที่จะนำความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง หรือเสื่อมเสียแก่เทศบาล หรือแก่ราชการ หรือกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือไม่มาประชุมสภาเทศบาล 3 ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลสมควร

การดำเนินการประชุม สมัยประชุม องค์กรประชุม การลงมติ ตลอดจนกรรมาธิการต่าง ๆ กำหนดไว้ เลียนแบบการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเกือบทั้งสิ้น

สภาเทศบาลมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการใช้อำนาจนิติบัญญัติของท้องถิ่นโดยมีอำนาจในการตราเทศบัญญัติพิจารณาอนุมัติงบประมาณ ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี ตลอดจนอนุมัติการบริหารงานของเทศบาล กล่าวคือ

(1) **ตราเทศบัญญัติ** ขึ้นใช้บังคับกับประชาชนในเขตเทศบาลได้ เมื่อเทศบัญญัตินั้นไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล และเทศบัญญัตินั้นยังอาจกำหนดโทษผู้ละเมิดไว้รับไม่เกิน 1,000 บาท

เทศบัญญัติซึ่งสภาเทศบาลพิจารณาสำเร็จแล้ว จะใช้บังคับได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบและลงชื่อจากผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติของสภาเทศบาล ผู้มีสิทธิที่จะยับยั้ง ส่งร่างเทศบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาเทศบาลให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ถ้าสภายืนยันร่างเดิมก็จะส่งร่างเทศบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าเพื่อส่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัตินั้น ก็จะส่งคืนไปให้ผู้ว่าประกาศใช้ แต่ถ้าไม่เห็นด้วยร่างเทศบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

(2) **อนุมัติงบประมาณของเทศบาล** งบประมาณจะต้องตราเป็นเทศบัญญัติ ผ่านกระบวนการพิจารณาเช่นเดียวกับเทศบัญญัติ จึงต้องทำเป็นโครงการใช้จ่ายเงินประจำปีแต่ละปี ซึ่งคณะเทศมนตรีนั้นจะต้องได้รับอนุมัติจากสภาเทศบาล หากเทศบาลไม่รับหลักการแห่งเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี คณะเทศมนตรีเสนอไปยังสภาเทศบาล คณะเทศมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายใหม่โดยมีหลักการว่า ในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณ ในกรณีแห่งเทศบาลตำบลให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัติไปยังนายอำเภอ

เพื่อส่งต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเร็วในกรณีแห่งเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ให้ประธานสภาสร้างเทศบาลบัญญัติไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาลที่ไม่รับหลักการแห่งราชบัญญัตินั้นให้ส่งคืนสภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ในกรณีที่สภาเทศบาลยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบาลบัญญัติไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อลงชื่ออนุมัติ

(3) **ควบคุมการบริหารของเทศบาล** ระบบเทศบาลของไทยนำหลักการปกครองระบอบรัฐสภามาใช้เป็นหลักในการจัดองค์กรของเทศบาล ซึ่งมีหลักการดังนี้ สมาชิกสภาเทศบาลและฝ่ายนิติบัญญัติมาจากการเลือกตั้งของประชาชน แล้วสมาชิกสภาเทศบาลจึงเป็นผู้ใช้สิทธิเลือกและให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรีหรือฝ่ายบริหารอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งตามกฎหมายเทศบาลของไทย กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกเทศบาลเป็นคณะเทศมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาเทศบาลกล่าวย่อ ๆ ก็คือคณะเทศมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและการเข้ารับตำแหน่งโดยความเห็นชอบของสภาเทศบาล

นอกจากนี้ยังมีอำนาจควบคุมติดตามและดูแลการบริหารงานของคณะเทศมนตรี ในรูปของการควบคุมสภาเทศบาลมีดังนี้ คือ

(ก) **ตั้งกระทู้ถาม** สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามคณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรี ในการประชุมสภาเทศบาลในข้อความใด ๆ เกี่ยวกับการทำงานในหน้าที่ได้ ซึ่งตั้งกระทู้ี้จะมีผลให้คณะเทศมนตรีระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ยิ่งขึ้น

(ข) **ยื่นคำร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งคณะเทศมนตรี หรือเทศมนตรี ออกจากตำแหน่ง** เดิม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2467 ให้สิทธิแก่สมาชิกสภาเทศบาลในการอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะบริหารจึงล้าบ่อย ๆ จึงมี พ.ร.บ. พ.ศ. 2496 ขึ้นมาใหม่มีหลักการว่า สมาชิกสภาเทศบาลไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ในตำแหน่งมีสิทธิร่วมกันทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอในกรณีของสภาเทศบาลตำบล หรือต่อผู้ว่าในกรณีเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครว่า คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติการฝ่าฝืนก่อความไม่สงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยกฎหมายบ้านเมืองหรือความประพฤติอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ตำแหน่งศักดิ์ศรีหรือแก่ราชการ เมื่อนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีได้รับคำร้องนั้นแล้ว จะพิจารณาว่าสมควรเรียกประชุมสมาชิกสภาเทศบาลหรือไม่ ถ้าเห็นว่าเป็นสมควร เรียกประชุมสมาชิกเทศบาลและคณะเทศมนตรี เพื่อให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับคำร้องนั้นว่าสมควรส่งไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือไม่ เมื่อที่ประชุมมีมติอย่างไรก็ให้นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติตามนั้น แต่การประชุมในกรณีเช่นนี้จะต้องมีสมาชิกมาประชุมกันไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง และจะต้องมาประชุมลับ และลงคะแนนลับ นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีจะทำหน้าที่

ในการเป็นประธานในที่ประชุม เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว มีอำนาจที่จะยกเลิกคำร้องหรือคำสั่งให้คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีออกจากตำแหน่งได้

(ก) การตั้งคณะกรรมการ สภาเทศบาลมีอำนาจเลือกตั้งคณะกรรมการของสภาเทศบาล เพื่อทำกิจการหรือเพื่อพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในความรับผิดชอบของสภาเทศบาลได้

ข. คณะเทศมนตรี

เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง มีนายกเทศมนตรี 1 คน กับเทศมนตรีอีก 2 คน รวม 3 คน ส่วนเทศบาลนคร ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน กับเทศมนตรีอีก 4 คน รวมเป็น 4 คน

โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาล และด้วยความเห็นชอบของสภาเทศบาลเท่านั้น ตามที่กฎหมายกำหนด

คณะเทศมนตรีและเทศมนตรีจะสิ้นสุดลงเมื่อ

(ก) การสิ้นสุดทั้งคณะ เมื่อ

(1) สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลชุดที่คณะเทศมนตรีเข้ารับหน้าที่สิ้นสุดลง กล่าวคือ สภาเทศบาลชุดที่ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรีหมดวาระลงคณะเทศมนตรีย่อมสิ้นสุดลงตาม เมื่อมีการตั้งสภาเทศบาลชุดใหม่ ก็จะต้องแต่งตั้งคณะเทศมนตรีกันใหม่ โดยปกติ คณะเทศมนตรีและเทศมนตรีจะอยู่ในตำแหน่งตลอดวาระของสภาเทศบาลชุดหนึ่งครบเท่าที่บริหารงานโดยความเรียบร้อย และยังได้รับความไว้วางใจ

(2) สภาเทศบาลไม่รับหลักแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณ และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาลที่ไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติแห่งงบประมาณนั้น หรือสภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด

(3) ความเป็นเทศมนตรีของนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลง ตามข้อ ข.

(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีข้อ (1) ให้อยู่ในตำแหน่งจนกว่าจะแต่งตั้งชุดใหม่มารับตำแหน่งแทน แต่ถ้าเป็นการสิ้นสุดลงตามข้อ (2) (3) และ (4) ต้องออกโดยทันที ผู้ว่าราชการจังหวัด จะแต่งตั้งผู้เห็นสมควรรับตำแหน่งแทนก่อน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งจะต้องดำเนินการภายในเวลา 90 วัน เท่าที่ปฏิบัติกันมามากจะแต่งตั้ง ปลัดจังหวัด นายอำเภอ และผู้กำกับมาเป็นเทศมนตรี

(ข) การสิ้นสุดจากตำแหน่งเฉพาะตัวเทศมนตรี เมื่อ

- (1) สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลสิ้นสุด
- (2) ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออก โดยเห็นว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญากับเทศบาลหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาล ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม
- (4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออก ตามที่สมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอ

คณะเทศมนตรีมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำงบประมาณ ควบคุมดูแลการบริหารงานของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และดูแลบังคับการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ รวมทั้งการส่งอนุญาตต่าง ๆ ตามอำนาจของเทศบาล ในการบริหารงานของคณะเทศมนตรีนี้ถือว่าเทศมนตรีทุกคนต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า นอกจากนี้มีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. เทศบาลแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่เกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านอีกด้วย

2.5 หน้าที่ของเทศบาล ทั้ง 3 ประเภท

ตามกฎหมายกำหนดไว้เป็นสองกรณีคือ “ต้องทำ” และ “อาจทำ” ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมของแต่ละสภาพของท้องถิ่น

ก. เทศบาลตำบล

ก. เทศบาลตำบลมีหน้าที่ “ต้องทำ” ในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- (2) ให้มีการบำรุงทางน้ำและทางบก
- (3) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
- (4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- (5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- (7) หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

ข. เทศบาล "อาจ" จัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) ให้น้ำสะอาดหรือน้ำประปา
- (2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (3) ให้มีตลาด ทำเทียบเรือ และท่าข้าม
- (4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (5) บำรุงส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (6) ให้มีการบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนไข้เจ็บ
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (9) เทศพาณิชย์

ข. เทศบาลเมือง

ก. เทศบาลเมืองมีหน้าที่จะต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) กิจการตามที่ระบุไว้ว่าเป็นหน้าที่ที่เทศบาลตำบลต้องทำ
- (2) ให้น้ำสะอาดหรือการประปา
- (3) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- (5) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- (6) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ
- (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

ข. เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ให้มีตลาด ทำเทียบเรือและท่าข้าม
- (2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (4) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- (5) ให้มีการสาธารณสุข
- (6) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- (7) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (8) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- (9) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานพักผ่อนหย่อนใจ
- (10) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- (11) เทศพาณิชย์

ก. เทศบาลนคร

ก. เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการที่ระบุไว้ว่าเป็นหน้าที่ที่เทศบาลเมืองต้องทำ
- (2) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- (3) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อสาธารณสุข

ข. เทศบาลนครอาจทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่เทศบาลเมืองอาจทำได้

โดยหลักการเทศบาลมีหน้าที่ดำเนินกิจการเฉพาะในเขตเทศบาลของตน แต่บางกรณีเทศบาลอาจดำเนินกิจการนอกเขตหรือร่วมกับบุคคลอื่นได้ ภายใต้เงื่อนไข คือ

(ก) เทศบาลทำกิจการนอกเขตได้ เมื่อ

(1) การนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินตามอำนาจที่อยู่ภายในเขตของตน

(2) ได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาลสภาจังหวัด หรือสภาตำแหน่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และ

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(ข) เทศบาล อาจทำการร่วมกับบุคคลอื่น โดยตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัดก็ได้เมื่อ

(1) บริษัทจำกัดนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

(2) เทศบาลต้องถือหุ้นส่วนเป็นมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่บริษัทจดทะเบียนไว้ ในกรณีที่มีหลายเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือสุขาภิบาลถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียว และ

(3) ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้ กฎหมายยังให้โอกาสแก่เทศบาลที่จะจัดตั้ง "สหการ" (Syndicate) ขึ้นได้อีก

2.6 ฐานะและสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาล

สมาชิกเทศบาลมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี แต่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลอาจสิ้นสุดลงก่อนหมดวาระได้ ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

1. สภาเทศบาลถูกยุบ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจยุบสภา
2. ตาย
3. ลาออก
4. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสอบสวนแล้วสั่งให้ออก เพราะมีความประพฤติที่จะ ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหรือแก่เทศบาล ราชการ หรือไม่มาประชุมสภาเทศบาล 3 ครั้ง ติด ๆ กัน โดยไม่มีเหตุผลสมควร

6. สภาเทศบาลวินิจฉัยให้ออก เพราะประพฤติในทางเสื่อมเสียด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก

การดำเนินการประชุม

การดำเนินการประชุมของสภาเทศบาล สมัยประชุม องค์กรประชุม การลงมติ ตลอดจน กรรมวิธีการต่าง ๆ กำหนดไว้คล้ายกับการประชุมสภาผู้แทนเกือบทั้งสิ้น

สรุปเทศบาล (อำนาจ,หน้าที่สภา, คณะเทศมนตรี)

อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล

1. **ตราเทศบัญญัติ** สภาเทศบาลมีอำนาจตรากฎหมายซึ่งเรียกว่า “เทศบัญญัติ” ขึ้นใช้บังคับแก่ประชาชนในเขตเทศบาล โดยเทศบัญญัตินั้นไม่ขัดหรือแย้ง กับกฎหมายของประเทศ ซึ่งเทศบัญญัติกำหนดโทษผู้ละเมิดไว้โดยปรับได้ไม่เกิน 1,000 บาท เทศบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาแล้วจะใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบและลงชื่อโดยผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วย จะใช้สิทธิยับยั้งโดยส่งร่างเทศบัญญัติคืนไปให้สภาพิจารณาใหม่ ถ้าสภายืนยันร่างเดิมผู้ว่าราชการจังหวัด ก็จะส่งร่างเทศบัญญัติไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถ้ารัฐมนตรีเห็นชอบด้วย จะส่งคืนไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อลงชื่อประกาศใช้ แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ร่างเทศบัญญัตินั้นก็เป็นอันตกไป

2. **อนุมัติงบประมาณของเทศบาล** เนื่องจากงบประมาณเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานของเทศบาล งบประมาณแต่ละปีจะต้องได้รับอนุมัติและเห็นชอบ จากสภาเทศบาล ดังนั้น จึงมีข้อบัญญัติว่ากรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี คณะเทศมนตรีเสนอ คณะเทศมนตรีจะต้องพ้นจากตำแหน่ง ในระยะต่อมาจึงมีการแก้ไขกฎหมายเทศบาลใหม่ โดยวางหลักการไว้ว่า “ในกรณีสภาเทศบาลไม่รับหลักการให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างนั้นไปยังนายอำเภอเพื่อส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาที่ไม่รับหลักการให้ร่างเทศบัญญัตินั้นตกไป ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาเทศบาล ให้ส่งคืนสภาเทศบาลพิจารณาใหม่ ในกรณีสภาเทศบาลยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด ให้ร่างเทศบัญญัตินั้นตกไป แต่ถ้าสภายืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่า

สองในสาม ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อลงชื่ออนุมัติ¹

3. ควบคุมการบริหารของเทศบาล ตามกฎหมายเทศบาลของไทยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นคณะเทศมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาเทศบาล นอกจากสภาเทศบาลจะเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง และเทศมนตรีแล้ว ยังมีอำนาจในการติดตามดูแลการบริหารของคณะเทศมนตรี โดยวิธี

- ตั้งกระทู้ถาม
- ยื่นคำร้องขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้คณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรี

ออกจากตำแหน่ง

- การตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภาเทศบาล²

คณะเทศมนตรี

คณะเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล จำนวนคณะเทศมนตรีแตกต่างกันตามระดับชั้นของเทศบาล กฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งคณะเทศมนตรีโดยความเห็นชอบของสภาเทศบาล และต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลเท่านั้น การแต่งตั้งคณะเทศมนตรีจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาลที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรีนั้น ไม่ต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล เว้นแต่ประธานหรือรองประธานสภาเทศบาล เมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีจะต้องพ้นจากตำแหน่งประธาน หรือ รองประธานสภาเทศบาล

การสิ้นสุดทั้งคณะ ของคณะเทศมนตรีและเทศมนตรี เมื่อ

1. สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลชุดที่คณะเทศมนตรีเข้ารับหน้าที่สิ้นสุดลง
2. สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณ
3. ความเป็นเทศมนตรีของนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลง
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้เทศมนตรีทั้งคณะออกจากตำแหน่ง

การสิ้นสุดเฉพาะตัวเทศมนตรี เมื่อ

1. สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลสิ้นสุดลง
2. ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้สอบสวนแล้วสั่งให้ออกโดยเห็นว่าเป็นผู้มีส่วน

ได้เสียในสัญญา กับเทศบาล

1. พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2519 มาตรา 62 ทวิ

2. พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 31, 32 และ 34

4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออก ตามที่สมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้ว่าราชการ จังหวัดเสนอ³

หน้าที่ของคณะกรรมการ

- รับผิดชอบในการจัดทำงบประมาณ
- ควบคุมการบริหารของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย
- ดูแลบังคับการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ และการสั่งอนุญาตต่างๆ ตามอำนาจของเทศบาล
- มีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

รายได้ของเทศบาล ได้มาจาก

- รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร
- รายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานเทศบาล

ปัญหาเกี่ยวกับอุดมคติในการปกครองท้องถิ่น

1. ระบบเทศบาลเกิดขึ้นมาจากการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2475 โดย รัฐบาลเป็นผู้หยิบยื่นให้ รัฐบาลจึงเห็นว่าจะทำอะไรกับการปกครองท้องถิ่นก็ได้

2. รัฐบาลไม่ไว้วางใจว่าประชาชนจะสามารถปกครองตนเองได้โดยได้รับผลดีเหมือนกับ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมและครอบงำโดยรัฐบาลกลาง

3. ประชาชนขาดความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเองหรืออาจสนใจอยู่บ้างแต่ไม่ถึงกับกระตือรือร้น ประชาชน มักจะพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ และถือประโยชน์ส่วนบุคคลสำคัญกว่าการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะประชาชนนึกคิดว่า เรื่องการปกครองเป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะเป็นผู้ดำเนินการ⁴ ทศนคติ ดังกล่าวนี้นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการปกครองท้องถิ่นไม่น้อย

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคจึงขึ้นอยู่กับรัฐบาล ถ้ารัฐบาลมีความบริสุทธิ์ใจที่จะยอม รับเอาการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ในการปกครองประเทศ โดยคณะผู้บริหาร ท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น และมีอิสระในการปกครองตนเองในด้าน ต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลจะต้องปล่อยให้ประชาชนรู้จักปกครองตนเอง มิใช่คอยอ้อมอ้อมอยู่โดยไม่ยอม ปล่อย ถ้ายังเป็นอยู่เช่นนี้ประชาชนก็จะไม่พยายามเรียนรู้และเข้าใจในการปกครองตนเองตาม

3. พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 45 และ 46

4. ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์ แห่งประเทศไทย, 2510) หน้า 39-44

ระบอบประชาธิปไตย ในเมื่อประชาชนยังไม่รู้และเข้าใจถึงการปกครองในระดับท้องถิ่นแล้ว จะให้พวกเขาเข้าใจถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้อย่างไร

ปัญหาด้านรายได้ของเทศบาล

เกี่ยวกับรายได้ของเทศบาลนี้เป็นปัญหาในการบริหารงานมาก เพราะรายได้ไม่พอที่จะนำไปใช้จ่ายและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสมความมุ่งหมาย ไม่มีเงินที่จะจ้างบุคลากรมาปฏิบัติงานท้องถิ่นอย่างเพียงพอ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรได้น้อย จึงต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ปัญหาดังกล่าวอาจมาจากสาเหตุใหญ่ ๆ ได้ 2 ประการ คือ

- เกี่ยวกับนโยบายระบบภาษีอากร ยังไม่เหมาะสมและล้าสมัย เพราะกฎหมายกำหนดภาษีอากรน้อยประเภทและในอัตราต่ำ และภาษีอากรที่ให้อำนาจท้องถิ่นจัดเก็บเองก็มีอัตราส่วนน้อยกว่าภาษีเสริม และภาษีที่ได้รับปันส่วนจากรัฐบาล

วิธีการแก้ไขอาจกระทำได้ดังนี้

1. กำหนดประเภทภาษีอากรให้มากขึ้น เช่น ภาษีทดแทน ภาษีหรือค่าธรรมเนียมพิเศษ ซึ่งกำหนดให้เป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร แต่ยังมีได้แก้ไขให้เป็นรายได้ขององค์การปกครองท้องถิ่นรูปอื่น ควรปรับปรุงภาษีโรงเรือนและที่ดินกับภาษีบำรุงท้องที่มาเป็น ภาษีทรัพย์สิน

2. ปรับปรุงให้ท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดอัตรากาเก็บภาษีให้มีความยืดหยุ่นได้ปรับปรุงหลักการจัดสรรเงินอุดหนุนให้ท้องถิ่นเสียใหม่, ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

- สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ท้องถิ่นมีรายได้น้อยคือสภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนมีรายได้น้อย ภาษีอากรที่จัดเก็บจึงไม่สามารถเก็บได้มาก

การแก้ไขปัญหาด้านนี้ คือรัฐบาลควรจะส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีชุมชนใหม่ๆ ขึ้น จัดบริการสาธารณูปโภคที่จำเป็นเพื่อความสะดวกในการขนส่งหรือติดต่อกับชุมชนอื่น เมื่อเศรษฐกิจเจริญขึ้นประชาชนจะมีรายได้มากกว่าที่แล้วมา และองค์การปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

ปัญหาด้านพนักงานท้องถิ่น

ปัญหาในด้านนี้เกิดขึ้นเพราะผู้บริหารท้องถิ่นไม่ค่อยจะมีคุณสมบัติตามที่กำหนดให้ ไม่ใคร่มีผู้สนใจที่จะช่วยการท้องถิ่นโดยสมัครเข้ารับเลือกตั้ง ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการบริหารยังมีพิน ความรู้อยู่ในระดับต่ำเป็นส่วนมาก เกี่ยวกับด้านพนักงานผู้ปฏิบัติงานประจำก็เป็นปัญหา เพราะท้องถิ่นไม่สามารถดึงดูดคนดีมีความสามารถเข้าทำงานได้เท่าที่ควร ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการที่เกียรติศักดิ์ของการเป็นพนักงานท้องถิ่นยังไม่อยู่ในมาตรฐาน ระดับเดียวกับข้าราชการของรัฐ และประการ

สำคัญการนำระบบรัฐสภามาใช้ทำให้ฝ่ายบริหารตกอยู่ในสภาพอ่อนแอ การบริหารงานล้มลุกคลุกคลาน

ปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขได้โดยปรับปรุงระบบบริหารบุคคลใหม่ ปรับปรุงให้มีตัวแทนของฝ่ายองค์การปกครองท้องถิ่นอยู่ในคณะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ ในการบริหารงานบุคคล ปรับปรุงด้านการส่งเสริมสมรรถภาพและความรู้ของพนักงาน และปัญหาในด้านการจัดองค์การนั้น น่าจะแก้ไขได้ โดยการนำเอาการจัดองค์การในรูปของผู้จัดการเทศบาลมาใช้ เพราะการจัดองค์การในลักษณะนี้จะทำให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งมากขึ้น

ปัญหาการควบคุม

การปกครองท้องถิ่นที่ดั่งขึ้นมาก็เพื่อต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น แต่ทางปฏิบัติเท่าที่ผ่านมาจะเห็นว่า รัฐบาลกลางใช้อำนาจควบคุมองค์การปกครองท้องถิ่นในระดับที่สูงมาก ทำให้องค์การดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการปกครองส่วนภูมิภาครูปหนึ่ง ดังที่มีบางท่านเรียกการปกครองท้องถิ่นไทยว่าเป็น “การปกครองส่วนภูมิภาคจำบัง” การที่รัฐบาลเข้ามาควบคุมอย่างเข้มงวดและใกล้ชิดมากเกินไป ทำให้คุณค่าของการปกครองท้องถิ่นต่างพร้อยไป การจะทำกิจการใด ๆ ตามที่ตนคิดขึ้น ถ้าไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ควบคุมก็ทำไม่ได้ เป็นเหตุให้ท้องถิ่นไม่อาจพัฒนาได้ ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น ไม่สนใจการเมือง เพราะเข้าใจว่า การเมือง การปกครองเป็นเรื่องของรัฐบาล เหตุที่รัฐบาลต้องควบคุมอย่างใกล้ชิดก็เพราะรัฐบาลไม่เชื่อว่าประชาชนจะสามารถควบคุมองค์การปกครองท้องถิ่นให้เกิดผลดีได้ จึงเข้ามาควบคุมเสียเอง

ดังนั้น ปัญหานี้ น่าจะแก้ที่รัฐบาล รัฐบาลควรโอนอำนาจในท้องถิ่นทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเปิดโอกาสให้องค์การได้พัฒนาตนเองและริเริ่มงานได้ตามความต้องการของท้องถิ่น รัฐบาลต้องให้ความไว้วางใจในความสามารถของประชาชน และยอมให้สิ่งที่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้การทดลอง

การจัดองค์การของเทศบาล

- สำนักปลัดเทศบาล
- กองคลัง
- กองสาธารณสุข
- แผนภูมิการจัดองค์การ
- กองการศึกษา
- กองช่าง
- ปัญหาของหน่วยงานในองค์การ

1. สำนักงานปลัดเทศบาล

ก่อนจะกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปลัดเทศบาล ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญนั้น จะบอกกล่าวถึง การบริหารงานบุคคลซึ่งถือว่าหน่วยสำนักงานปลัดเทศบาลมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะ

บุคคลนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารทุกระดับ สำหรับการบริหารเทศบาลนั้นถือว่า มีบุคคล 2 ประเภท ได้แก่

- คณะเทศมนตรี ซึ่งมาตามวิถีทางการเมือง
- พนักงานประจำ ซึ่งมีปลัดเทศบาลในฐานะนักบริหารอาชีพเป็นผู้รับผิดชอบพนักงานประจำ ตลอดจนคนงานและลูกจ้างประจำ

โดยหลักการแล้ว เมื่อกล่าวถึงการบริหารงานบุคคลของเทศบาล ย่อมหมายถึงการบริหารงานบุคคลที่เป็นพนักงานประจำเท่านั้น เพราะบุคคลที่เข้ามาทางวิถีทางการเมืองนั้น เข้ามาและออกไปตามวาระ ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นบุคคลในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างแท้จริง ต่างกับพนักงานเทศบาลที่ต้องผ่านการสรรหาและเลือกสรรตามกระบวนการบริหารงานบุคคลมีการเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งและโยกย้ายได้ แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องไม่ลืมว่านายกเทศมนตรีนั้นเป็นผู้นำทางการเมืองและการบริหารของเทศบาล รับผิดชอบการบริหารทุกอย่าง เพราะฉะนั้นจึงถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานประจำด้วย

การบริหารงานบุคคลของเทศบาลที่ประเทศแยกออกจากการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน เพราะพนักงานเทศบาลไม่มีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือน ระเบียบพนักงานเทศบาลจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการกลางการบริหารงานบุคคลโดยแยกเรียกว่า คณะกรรมการพนักงานเทศบาล (ก.ท.) ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมต่าง ๆ และหัวหน้าสำนักงานซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ในกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการ และมีผู้อำนวยการส่วนการปกครองท้องถิ่นกรมการปกครอง เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการพนักงานเทศบาลนี้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ก.พ. นับตั้งแต่เป็นผู้กำหนดหลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขัน ซึ่งเทศบาลแต่ละเทศบาลจะมีอำนาจหน้าที่ โดยผ่านมายังสำนักงานปลัดเทศบาลซึ่งมีหน้าที่การสอบแข่งขันบรรจุแต่งตั้งเพื่อนำเอาบุคคลทำงานในหน่วยงานเทศบาล การสอบคัดเลือกและคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นพนักงานเทศบาล (ก.พ.) จะเป็นผู้กำหนดข้อบังคับกำหนดชั้นตำแหน่งการเลื่อนชั้นอันดับ การโอน (ระหว่างเทศบาลกับเทศบาล) การย้าย (เปลี่ยนหน้าที่ภายในเทศบาลเดียวกัน) และนอกจากนั้น ก.ท. ยังมีอำนาจออกข้อบังคับกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการสอบสวนและการแต่งตั้งกรรมการสอบพนักงานเทศบาล

ในกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยของพนักงานเทศบาลอีกด้วย

หน่วยงานการบริหารงานบุคคลระดับรองลงมาจาก ก.ท. ได้แก่คณะอนุกรรมการพนักงานเทศบาลสามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า อ.ก.ท. จังหวัด ซึ่งมีอยู่ทุกจังหวัดประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัด และ หัวหน้าส่วนราชการซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำจังหวัดเป็นอนุกรรมการ ผู้ตรวจราชการส่วนท้องถิ่น เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ได้กำหนดให้ อ.ก.ท. จังหวัดมีหน้าที่ช่วยเหลือ ก.ท. ควบคุมเทศบาลให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่ ก.ท. ได้วางไว้

นอกจากหน่วยงานการบริหารบุคคลระดับจังหวัดแล้ว สำหรับภายในเทศบาลเองก็ยังมี คณะอนุกรรมการพนักงานเทศบาลสามัญประจำเทศบาล เรียกโดยย่อว่า อ.ก.ท. เทศบาล โดยระบุชื่อของเทศบาลนั้น ๆ ต่อท้ายด้วย ซึ่งประกอบด้วยนายกเทศมนตรีเป็นประธานเทศมนตรี ปลัดเทศบาล สมุหบัญชี และหัวหน้าส่วนการบริหารต่าง ๆ ตามที่ ก.ท. กำหนดในเทศบาลนั้น ๆ เป็นอนุกรรมการ และให้แต่งตั้งอนุกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ ทั้งนี้โดยให้ อ.ก.ท. เทศบาลช่วยเหลือ ควบคุมดูแลให้เทศบาลปฏิบัติการไม่ขัดต่อกฎข้อบังคับและระเบียบที่ ก.ท. ใช้อย่าง

โดยหลักการดังกล่าวข้างต้น ก.ท. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักการบริหารงานบุคคลของเทศบาลเองทุกประการ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ก.ท. ใช้หลักการและกฎเกณฑ์ของ ก.ท. เช่นเดียวกันกับข้าราชการพลเรือนทุกอย่าง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะ ก.ท. ขาดผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญด้านพัฒนาไปตามแนวทางที่จะเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคคลและวิธีการจูงใจที่ควรจะเป็น การนำเอาระบบการบริหารงานบุคคลเช่นเดียวกันมาใช้ทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น ทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ไม่ปรารถนาเข้ามาทำงานกับเทศบาลเพราะความก้าวหน้าในอาชีพข้าราชการพลเรือนมีมากกว่า ของเขตการโอนการย้ายกว้างขวางกว่าเกียรติภูมิสูงกว่า มีโอกาสใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าและอื่น ๆ

ในด้านการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลซึ่งเป็นเทคนิค การบริการงานบุคคลแผนใหม่นี้จำเป็น นั้น กฎหมายมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของ ก.ท. แต่อย่างไรก็ตาม การฝึกอบรมทางวิชาการสำหรับพนักงานเทศบาลเท่าที่ผ่านมากกระทรวงมหาดไทยมอบให้สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยเป็นการดำเนินการเท่าที่โอกาสและงบประมาณจะอำนวยให้ กล่าวคือ ยังไม่มีแผนงานการฝึกอบรมแน่นอนเลย

สำหรับการจัดสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ เป็นต้นว่า การช่วยเหลือค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล บำเหน็จบำนาญ และอื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่ก็ยังยึดหลักการเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนทั่วไป

เมื่อพิจารณาจากการบริหารบุคคลซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในเทศบาลนั้นส่วนมากก็คือ ก.ท. (คณะกรรมการกลาง

เทศบาล) ซึ่งอยู่ที่ส่วนกลาง ส่วนในท้องถิ่นนั้นถึงแม้จะจัดให้มีอนุกรรมการเทศบาล เพื่อช่วย ก.ท. นั้นเป็นเพียงหน่วยงานที่มีอำนาจตามขอบเขตที่ ก.ท. จะมอบให้ทำเท่านั้น เรื่องที่สำคัญ ๆ เช่น การจัดแข่งขันสอบบรรจุแต่งตั้งถึงแม้ว่าหน่วยเทศบาลแต่ละหน่วยจะมีอำนาจหน้าที่จัดทำก็ตามแต่ก็ยังถือได้ว่า ระเบียบวิธีนั้น เทศบาลนั้น ๆ ไม่ได้จัดทำเอง หากแต่มาจาก ก.ท. เท่านั้น จะเป็นเพราะว่า เพื่อต้องการให้มีระเบียบวิธีการเกี่ยวกับการบริหารบุคคลมีมาตรฐานเดียวกันเหมือนกันทุกเทศบาล โดยที่จะให้สอดคล้องเหมาะสมกับการปกครองของประเทศ เพราะฉะนั้น ก.ท. จึงมีอำนาจมากเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของเทศบาล

นอกจากหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลแล้ว สำนักงานเทศบาลยังมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในกิจการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผน และนโยบายของเทศบาล ทั้งมีหน้าที่เป็นเลขานุการสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสาธารณภัย ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานของหน่วยใด ดังนี้

งานธุรการทั่วไป

- งานสารบรรณทั่วไป เช่น การรับ - ส่งหนังสือ ลงทะเบียน เก็บและค้นหนังสือ รวบรวมข้อมูล ร่างโต้ตอบ บันทึกย่อเรื่อง ตรวจทานหนังสือ ดูแลรักษา
- การออกคำสั่งและประกาศต่าง ๆ ของเทศบาล
- งานประชุมคณะเทศมนตรี อ.ก.ท. เทศบาล หัวหน้าส่วนงานและพนักงานเทศบาล
- งานสภาเทศบาล
- งานบริหารงานบุคคล เช่น กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนพนักงานเทศบาลจัดทำทะเบียน ประวัติพนักงานเทศบาล การบรรจุแต่งตั้ง โอนย้าย เลื่อนระดับ และการออกจากงานและรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนพนักงานเทศบาล
- งานการจัดหาพัสดุ การจ้าง การบำรุงรักษา การทำทะเบียน การจำหน่ายพัสดุ สำนักงาน ปลัดเทศบาล
- งานควบคุมรถยนต์ส่วนกลาง
- งานงบประมาณประจำปี
- การตั้งฎีกาเบิกจ่ายเงินตามงบประมาณรายจ่ายสำนักปลัดเทศบาล
- งานออกบัตรประจำตัวพนักงานเทศบาล
- งานขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่พนักงานเทศบาลและผู้ทำคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่น
- งานการจัดเวรยามสำนักเทศบาล

- งานรายงานประจำปี
- งานเกี่ยวกับกิจการจราจร

2. กองคลัง

การจัดองค์การและการบริหารกองคลัง ขอแยกพิจารณาเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อความสะดวกแก่การเข้าใจ

1. ความหมายทั่วไปของคำว่า "การคลัง"
2. ที่มาแห่งรายได้
3. รายจ่าย
4. หน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน
5. บทสรุป

ความหมาย

การคลัง ก็คือ การคลังสาธารณะนั่นเอง แต่ในที่นี้เป็นการคลังสาธารณะขององค์การปกครองท้องถิ่น รูปเทศบาลจึงอาจสรุปได้ว่า การคลัง ก็คือ เรื่องของการหาและการใช้จ่ายของเทศบาลนั่นเอง

ที่มาแห่งรายได้

ที่มาแห่งรายได้ตาม พ.ร.บ. เทศบาล 2496 (แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 66 กำหนดให้เทศบาลมีรายได้ ดังนี้

1. ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
2. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
3. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
4. รายได้จากการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
5. พันธบัตรหรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
6. เงินกู้จากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
7. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่างๆ
8. เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
9. รายได้อื่นใด ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดให้

จากประเภทของรายได้ที่กฎหมายกำหนดให้เทศบาลรวม 9 ประเภทนั้น ถ้านับเป็นรายได้จริงแล้ว จะมีอยู่เพียง 4 ประเภทดังนี้

1. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดให้
2. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
3. การดำเนินการที่เป็นการค้าของท้องถิ่น
4. ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นอยู่

รายได้จากภาษีอากรนั้น ถือว่าเป็นรายได้ที่บังคับเอาจากประชาชนในท้องถิ่นเฉพาะเท่าที่กฎหมายให้อำนาจเทศบาลเรียกเก็บ ในการเรียกเก็บจะได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ พ.ร.บ. เกี่ยวกับรายได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง คือความสามารถของพนักงานเทศบาลในการประเมินและติดตาม ทวงถามผู้หลีกเลี่ยงภาษี ส่วนค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับเป็นรายได้ที่กำหนดไว้แน่นอน เป็นการเรียกเงินจากประชาชนผู้มาติดต่อธุรกิจกับเทศบาล และเป็นการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการดำเนินการต่าง ๆ ให้มีลักษณะเป็นแนวทางเดียวกัน

สำหรับรายได้จากสาธารณูปโภค เทศพาณิชย์และทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ ตลอดจนเงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด นับได้ว่าเป็นรายได้อันเนื่องมาจากการบริหารส่วนจังหวัด นับได้ว่าเป็นรายได้อันเนื่องมาจากการบริหารทั้งนั้น ในบรรดารายได้ต่าง ๆ ข้างต้นเทศบาลส่วนใหญ่ มีรายได้จากภาษีอากรประมาณ 50 % ของรายได้ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ รายได้ตกประเภทของค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และเงินอุดหนุนของรัฐบาล

รายจ่าย

เทศบาลต้องอำนวยความสะดวกและจัดบริหารสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเมื่อเทศบาลมีรายได้ก็จำเป็นต้องใช้จ่ายอันเป็นเงื่อนไขควบคู่ไปกับหน้าที่ถ้าเทศบาลใช้จ่ายถูกต้อง และเป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ก็จะนำความเจริญสู่ท้องถิ่น และในทางกลับกันถ้าใช้จ่ายในลักษณะฟุ่มเฟือยหรือผิดเป้าหมาย ประชาชนก็จะหมดความไว้วางใจฝ่ายบริหารหรือเสื่อมศรัทธาต่อการปกครองท้องถิ่นด้วย รายจ่ายจึงมีความสำคัญและเกี่ยวพันกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นมาก

ตาม พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2505 มาตรา 3 ได้กำหนดประเภทของรายจ่ายเทศบาลได้ 9 ประเภท ดังนี้

1. เงินเดือน
2. ค่าจ้าง

3. เงินตอบแทน
4. ค่าใช้สอย
5. ค่าวัสดุ
6. ค่าครุภัณฑ์
7. ค่าที่ดิน และ สิ่งก่อสร้าง
8. เงินอุดหนุน
9. จ่ายตามข้อผูกพัน

การจัดหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน

ที่นี้ จะได้กล่าวถึงหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานตามระบบการจำแนกตำแหน่งหรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า ตามที่ได้ศึกษาทำการวิจัยในหน่วยงานกองคลัง เทศบาลเมืองนครราชสีมา ดังต่อไปนี้

ก. เจ้าหน้าที่บริหารงานคลัง 5 (หัวหน้ากองคลัง)

มีหน้าที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับ ดังนี้

1. เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบควบคุมพนักงานกองคลัง
2. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ จัดทำ ตรวจสอบรายรับ-รายจ่ายต่าง ๆ ที่หัวหน้าฝ่ายการคลังและบัญชี หัวหน้าฝ่ายผลประโยชน์ เสนอประจำวัน
3. ตรวจสอบหลักฐานและความถูกต้องของบัญชีเงินสดทะเบียนรายจ่าย ทะเบียนแยกประเภท และทะเบียนเงินฝากต่าง ๆ ตลอดจนการประกอบงบต่าง ๆ และรายงานของเทศบาลให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ข. เจ้าหน้าที่ธุรกิจ 3 ซึ่งมีอยู่ 2 ตำแหน่ง

1. เจ้าหน้าที่ธุรกิจ 3 มีหน้าที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านพัสดุ
 - 1.1 รับผิดชอบงานด้านพัสดุ
 - 1.2 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ แบบพิมพ์และการจัดทำของเพื่อใช้ทำในกิจการ
 - 1.3 ควบคุมการเบิกจ่ายใบเสร็จและใบอนุญาตต่าง ๆ
 - 1.4 ทำทะเบียนทรัพย์สินและครุภัณฑ์
 - 1.5 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ
2. เจ้าหน้าที่ธุรการ 3 มีหน้าที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านการคลังและบัญชี
 - 2.1 รับ-จ่ายเงินประจำวัน โดยรับจากพนักงานเก็บเงินทุกประเภท
 - 2.2 เช็คเงินตามใบเสร็จรับเงินค่าเช่าวางของขายในตลาดรายวันที่พนักงานทุกคนนำมาส่งเป็นประจำ พร้อมทั้งรับเงินตามจำนวนใบเสร็จที่พนักงานเก็บเงินแต่ละคนจำหน่าย

- 2.3 ลงทะเบียนใบเสร็จรับเงินค่าเช่าตลาดรายวันในสมุดจำหน่ายตั๋วที่พนักงานแต่ละคนเบิก
- 2.4 จ่ายเงินตามฎีกาที่อนุมัติให้รับมอบหมายให้จ่าย
- 2.5 รับเงินทุกประเภท ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของทางเทศบาล และเงินฝากอื่น ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่แผนกการต่าง ๆ นำมาส่ง
- 2.6 รวบรวมเงินผลประโยชน์ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของทางเทศบาลและนำฝากธนาคารต่าง ๆ เป็นประจำ
- 2.7 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ค. เจ้าหน้าที่ธุรการ 2 มี 3 ตำแหน่ง

มีหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติเกี่ยวกับ

1. เจ้าหน้าที่ธุรการ 2

- 1.1 ลงทะเบียนผลประโยชน์ประจำวัน
- 1.2 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

2. เจ้าหน้าที่ธุรการ 2 ด้านออกใบอนุญาตฆ่าโค กระบือ แพะ หรือ แกะ

- 2.1 จัดทำทะเบียนคุมยอดการฆ่าโค กระบือ แพะ แกะ ทุกวันที่มีการฆ่า
- 2.2 เก็บรักษาต้นขั้วฝักใบอนุญาตฆ่าโค กระบือ แพะ แกะ ที่ใช้หมดแล้ว แต่ยังมีได้รับการตรวจสอบทางบัญชีไว้ในที่มั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย มิให้เกิดการเสียหาย
- 2.3 เร่งรัดและทำหนังสือเตือนให้ผู้รับขออนุญาตฆ่าโค กระบือทำการฆ่าโคกระบือ ให้ถูกต้องครบตามจำนวนที่ระบุไว้ในหนังสือสัญญา
- 2.4 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

3. เจ้าหน้าที่ธุรการ 2 ด้านภาษีโรงเรือน

- 3.1 จัดทำประกาศภาษีโรงเรือนเป็นประจำทุกปี
- 3.2 รับแบบพิมพ์ ภ.ร.ด. 2 แล้วตรวจสอบให้ครบถ้วน เสนอพนักงานประเมิน เสร็จแล้วเก็บรักษาไว้ให้เรียบร้อยเพื่อรอการตรวจสอบ
- 3.3 ออก ภ.ร.ด. 8 ตามที่พนักงานประเมินได้ประเมินแล้ว และนำส่งให้ผู้รับประเมินโดยมิชักช้า
- 3.4 ทำหนังสือเตือนผู้ค้างชำระ เก็บหลักฐานการเตือนและรวบรวมหลักฐานของผู้ค้างชำระส่งให้อัยการดำเนินคดีแล้วเก็บเอกสารไว้ตรวจสอบให้เรียบร้อยครบถ้วน

- 3.5 จัดทำทะเบียนผู้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินโดยแยกตามลำดับตัวอักษรและจำหน่ายทะเบียนลูกหนี้ภาษีโรงเรือนให้ถูกต้อง
- 3.6 ออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้นำเงินค่าภาษีโรงเรือนมาชำระแล้วนำส่งเจ้าหน้าที่การเงินให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นประจำทุกวันที่มีการรับเงิน
- 3.7 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ง. เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 มี 4 ตำแหน่ง

1. เจ้าหน้าที่ธุรการ 1

- 1.1 เก็บรักษาฎีการายจ่ายตามงบประมาณของทุกกองและฝ่าย
- 1.2 ควบคุมยอดเงินงบประมาณของทุกกองและฝ่าย

2. เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 ด้านสารบรรณของกองคลัง

- 2.1 ทำสมุดรับ - ส่ง ร่างพิมพ์ ได้ตอบหนังสือ
- 2.2 เก็บรักษาหนังสือ หนังสือสั่งการ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่
- 2.3 รวบรวมแฟ้มเสนองานต่าง ๆ ของกองคลังนำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
- 2.4 เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเงินสะสมของพนักงานเทศบาล และทำเรื่องยืมเงินสะสม
- 2.5 ขออนุมัติทำลายเอกสารที่เกินกำหนดเก็บรักษาตามระเบียบ
- 2.6 เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบเรื่องราวขอรับเงินบำเหน็จ บำนาญ เงินทดแทนพนักงานวิสามัญ และเงินบำเหน็จลูกจ้างประจำและขออนุมัติไปจังหวัด
- 2.7 เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับสวัสดิการเทศบาล
- 2.8 เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการรับนิตยสาร "ท้องถิ่น"
- 2.9 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

3. เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 เป็นผู้ช่วยหัวหน้าหมวดพัสดุรับผิดชอบงานในหน้าที่ฝ่ายพัสดุ ซึ่งมี 2 ตำแหน่ง มีหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติดังนี้

- 3.1 เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจจ่ายและประทับตราเรียงเลขที่ เล่มที่ ใบเสร็จรับเงินทุกประเภท
- 3.2 ทำเรื่องราวสำรวจทรัพย์สินของเทศบาล
- 3.3 จ่ายแสดมภ์ไปรษณีย์เพื่อส่งหนังสือราชการ
- 3.4 ทำเรื่องราวขออนุมัติซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือจ้าง
- 3.5 ช่วยพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับงานธุรกิจของฝ่ายพัสดุ
- 3.6 จ่ายวัสดุ อุปกรณ์ แบบพิมพ์ ให้พนักงานที่เบิกไปปฏิบัติงานประจำวัน
- 3.7 ลงทะเบียนจ่ายวัสดุ

3.8 รักษาวัสดุสิ่งของและทรัพย์สิน

3.9 งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

หน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ทุกระดับชั้นต้องปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามแบบแผน บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ที่มอบหมายมาให้รับผิดชอบและปฏิบัติจัดทำตามสายการบังคับบัญชา

บทสรุป

การที่จะให้เทศบาลเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและนำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นได้ย่อมต้องอาศัยการคลังเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง การคลังของเทศบาลเป็นส่วนหนึ่งของการคลังสาธารณะ จึงย่อมมีลักษณะโดยทั่วไปคล้ายกับการคลังของรัฐบาล กล่าวคือ จำเป็นต้องประกอบด้วยรายได้ รายจ่าย วิธีการงบประมาณ และการควบคุมการคลัง การบริหารงานคลังของเทศบาล นับตั้งแต่ขึ้นมาจากจนถึงปัจจุบันได้ประสบปัญหายุ่งยากตลอดมา ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากเทศบาลเป็นองค์การบริหารงานท้องถิ่นรูปเดียวที่ใช้พนักงานของตนเองทั้งหมดรายได้ของเทศบาลจึงต้องนำไปใช้จ่ายในหมวดเงินเดือน ค่าจ้างและค่าตอบแทน มากกว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสุขาภิบาล ซึ่งใช้ข้าราชการส่วนภูมิภาคช่วยปฏิบัติงานเสียเป็นส่วนใหญ่ นับเป็นอุปสรรคความก้าวหน้าของเทศบาลเป็นอย่างยิ่ง

3. กองสาธารณสุข

ความทั่วไป

กองสาธารณสุข ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นรูปเทศบาลนี้ ซึ่งจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบด้านสาธารณสุข ในเขตเทศบาล อันได้แก่การป้องกันโรคติดต่อ การรักษาความสะอาด การควบคุมดูแลตลาดเทศบาล และความรวมตลอดถึงตลาดเอกชน เป็นต้น โดยอาศัยหลักงานเทศบาลที่มีความรู้ความชำนาญด้านสาธารณสุขและแพทยพยาบาล

การจัดองค์การและหน้าที่รับผิดชอบ ของกองสาธารณสุขก็เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน หน่วยงานระดับเดียวกันนี้โดยมีบริการด้านสาธารณสุข ด้านธุรการ ด้านพัสดุ เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวในตอนต่อไปในหัวข้อหน้าที่และความรับผิดชอบ

หน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน

งานบริการสาธารณสุข มีหน้าที่และรับผิดชอบงานดังต่อไปนี้ คือ

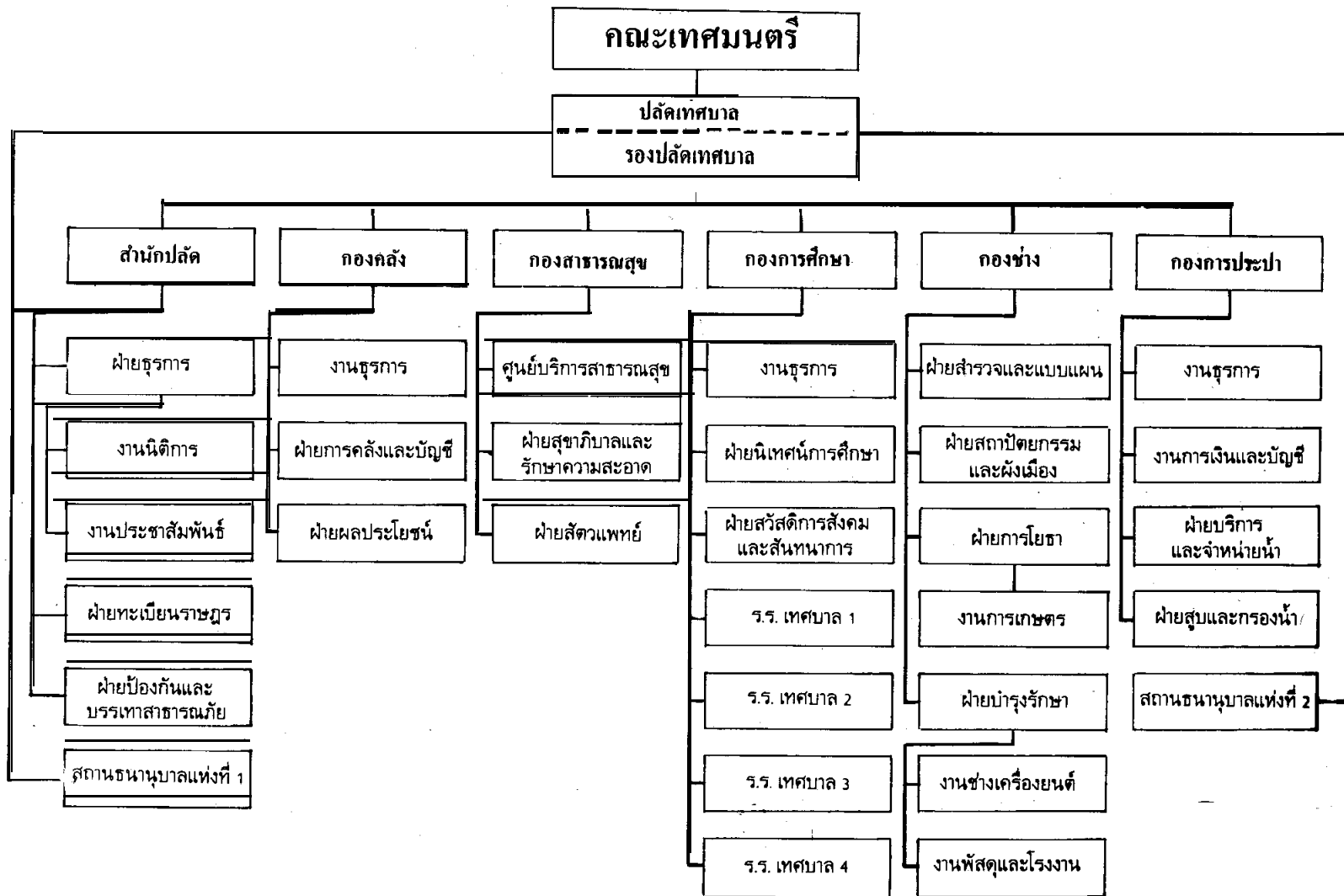
1. ควบคุมดูแล และปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขตามนโยบายของรัฐบาลและเทศบาล
2. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานธุรการทั่วไป
3. ควบคุมดูแลตลาดเทศบาลและเอกชน
4. ตรวจรักษาปฐมพยาบาลป้องกันโรค ปรับปรุงการสุขาภิบาล และรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
5. ควบคุมดูแลการบริหารงานโรงฆ่าสัตว์
6. งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติฉันชอบด้วยระเบียบแบบแผนของทางราชการ

บทสรุป

กองสาธารณสุข หากจะพิจารณาให้ดีก็คือการสาธารณสุขของการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง ซึ่งจะรับนโยบายมาจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้กำหนดวิธีปฏิบัติงาน ตลอดจนถึงเป้าหมายของการปฏิบัติงานว่าจะทำงานในด้านใดบ้าง ที่จะให้บริการแก่ประชาชนในเขตรับผิดชอบของตน ซึ่งการปฏิบัติงานเท่าที่ผ่านมาั้นอาจจะไม่ทั่วถึง อันเนื่องมาจากพวกพนักงานทำงานไม่มีประสิทธิภาพ หรือขาดความร่วมมืออันดีจากประชาชน เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้เองอันจะเป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานของการสาธารณสุขได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ที่จะออกไปปฏิบัติงานมีความรู้ ความชำนาญ เข้าถึงประชาชน เป็นกันเองกับประชาชน เป็นต้น หากสามารถปฏิบัติได้เต็มความสามารถของกองสาธารณสุขแล้วก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การได้ ท้องถิ่นก็จะเจริญเป็นระเบียบเรียบร้อย

แผนภูมิการแบ่งส่วนการบริหารเทศบาลเมืองนครราชสีมา

4. กองการศึกษา

การจัดองค์การในการบริหารเทศบาล เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็วและประหยัด ในการจัดองค์การในการบริหารของจังหวัดนี้ได้แบ่งออกเป็น

- กองคลัง
- กองการศึกษา
- กองช่าง

จากการจัดองค์การในการบริหารที่กล่าวมาข้างบน กองการศึกษาก็เป็นกองหนึ่งที่ถูกแบ่งออกมา การบริหารกิจการต่างๆ ในกองการศึกษา มีหัวหน้ากองเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา รับผิดชอบบุคลากรองและงานในหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติเพื่อไม่ให้มีการปฏิบัติงานที่ก้าวกายหรือทำงานชักซ้อนกันแล้ว กองการศึกษายังแบ่งชอยงานในความรับผิดชอบออกไปอีกซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ ในกองการศึกษาที่แบ่งชอยออกไปอีกคือ

กองการศึกษา

- งานธุรการ
- งานนิเทศการศึกษา
- งานสวัสดิการสังคมและสันตนาการในจังหวัด
- งาน ร.ร. ประถมศึกษา

กองการศึกษา

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ควบคุมดูแล และปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา บริหารการศึกษาของเทศบาลให้เป็นไปตามแผนการศึกษาชาติ นโยบายของรัฐบาล และตามนโยบายของทางเทศบาลเอง
2. ควบคุมดูแล การปฏิบัติงานธุรการทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาของเทศบาล
3. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน การนิเทศศึกษา การวางแผนการศึกษาของจังหวัด
4. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน สวัสดิการสังคมและสันตนาการของเทศบาล
5. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล การตรวจโรงเรียนการปรับปรุงโรงเรียน

งานธุรการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ปฏิบัติงานธุรการเกี่ยวกับงานสารบรรณทั่วไปของกองการศึกษา เช่น รับข่าวบันทึกเสมอ ร่างโต้ตอบหนังสือ และเอกสารทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษา
2. ปฏิบัติงานธุรการเกี่ยวกับการเงิน และระเบียบทรัพย์สินต่างๆ ของกองการศึกษา และหน่วยงานในสังกัด
3. ปฏิบัติงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เช่น การรับสมัครงานบรรจุแต่งตั้ง การโอนย้าย การปรับขึ้น อัตราเงินเดือน การพิจารณาความดี การพิจารณาโทษ การเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นต้น
4. ปฏิบัติงานธุรการเกี่ยวกับงานประถมศึกษา เช่น การจัดตำราโรงเรียน การแจ้งความตามรายการสำรวจเด็ก การรับเด็กเข้าเรียนการจำหน่ายในเกณฑ์ประถมศึกษา เป็นต้น

งานนิเทศการศึกษา

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. วางแผนการศึกษาของเทศบาล การปรับปรุงซ่อมแซมก่อสร้างต่อเติมอาคารเรียน การพยายามศึกษาภาคบังคับ
2. นิเทศการศึกษา ให้การแนะนำการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการศึกษา การวิเคราะห์วิจัย เกี่ยวกับการศึกษาของเทศบาล
3. จัดทำโครงการรายงานสถิติ และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา เช่น รายงานการศึกษาประจำภาค ประจำปี สถิติ จำนวนนักเรียน ห้องเรียน ครู ภารโรง และการออกประกาศนียบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น
4. ช่วยเหลือโรงเรียน และคณะครูในการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียน และเทศบาล

ฝ่ายสวัสดิการสังคมและสันตนาการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. จัดการดำเนินการส่งเสริมกิจการศาสนา และส่งเสริมประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่น เช่น งานปีใหม่ งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีลอยกระทง งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานฉลองวันเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ เป็นต้น

2. งานสังคมสงเคราะห์ เช่น สงเคราะห์เด็กนักเรียนยากจน เด็กเยาวชนที่มีปัญหาทางสังคม และงานสงเคราะห์อื่น เป็นต้น

3. งานสันทนา เช่น การดำเนินการศูนย์เยาวชน เพื่อฝึกอบรมเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ และจัดให้มีห้องสมุดสำหรับประโยชน์ เป็นต้น

4. งานส่งเสริมการศึกษา และควบคุมดูแลสนามกีฬาากลางของจังหวัดนครราชสีมา โดยจัดให้มีการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ สำหรับเยาวชน และอำนวยความสะดวกในการแข่งขันกีฬาขององค์การ หน่วยงาน สมาคม สถาบันต่าง ๆ ซึ่งจัดให้มีการแข่งขัน ณ สนามกีฬาากลางจังหวัดนครราชสีมา

งานโรงเรียนประถมศึกษา

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. จัดการศึกษาโรงเรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล และของเทศบาล

5. กองช่าง

ความทั่ว ๆ ไป

กองช่าง ก็คือ การจัดการเกี่ยวกับเรื่องงานโยธา ออกแบบและควบคุมเกี่ยวกับการก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน ที่อยู่อาศัยตลอดจนร้านค้าตึกแถว หรือการจัดการเกี่ยวกับเรื่องถนนในการสัญจร การจัดการเกี่ยวกับเรื่องการระบายน้ำ เป็นต้น

ดังนั้น กองช่างจึงเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น รัฐบาล ซึ่งจะให้บริการแก่สาธารณชนด้านการโยธา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนด

หน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน

กองช่างมีหน้าที่รับผิดชอบและหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ

1. ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานด้านกองช่าง ตามนโยบายของรัฐบาลและเทศบาล
2. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานด้านธุรการทั่วไป
3. ควบคุมดูแล การจัดซื้อ เบิกจากพัสดุในการปฏิบัติงานโยธา
4. เปิดของประมูลรับเหมาก่อสร้าง อันเกี่ยวกับงานด้านโยธา ที่จะให้เอกชนเป็นผู้จัดทำ
5. จัดทำซ่อมแซมดูแลรักษา ถนน รางระบายน้ำ และรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

6. ออกเลขหมายที่อยู่อาศัย แก่ผู้ขออนุญาตปลูกสร้างที่อยู่อาศัย
 7. ควบคุมดูแล การปลูกสร้างอาคาร ที่อยู่อาศัย ร้านค้า หรือกิจการใด ๆ ให้ถูกต้องตามแบบก่อสร้างของเทศบาล ในเขตเทศบาล
 8. หน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบการก่อสร้างต่าง ๆ
 9. งานอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติอันชอบด้วยแบบแผนของทางราชการ
- หน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นหน้าที่ที่พนักงานของกองช่างทุกระดับชั้นต้องปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามแบบแผนบรรจตามเป้าหมายขององค์การ ตามสมัยบังคับบัญชา

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า งานบริการของกองช่างนั้น ควบคุมไปกว้างมาก เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ทางด้านโยธาจริง ๆ และต้องลงมือปฏิบัติจริง บางครั้งก็ต้องมอบให้เอกชนเป็นผู้จัดทำ โดยมีการเปิดซองประมูลจ้างเหมาก่อสร้าง หน่วยงานกองช่างนั้นขาดเครื่องมือในการก่อสร้าง และกำลังคน ผลงานที่ออกมาก็ล้วนแต่จะต้องมีความละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงาน วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างก็ต้องให้ถูกส่วนถูกแบบตามโครงการที่องค์การไว้และต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นของเทศบาลอีกด้วย เช่น กองคลังจึงพอจะสรุปได้ว่ากองช่างเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเทศบาล หน่วยงานหนึ่ง

ปัญหาของหน่วยงานในองค์การเทศบาล

พอสรุปได้ดังนี้

สำหรับปัญหาของหน่วยงานของแต่ละกองในการจัดองค์การในการบริหารงานเทศบาลเมืองนครราชสีมา เนื่องจากทางหน่วยงานดังกล่าวได้มีข้อมูลที่เป็นเอกสารเพื่อที่จะนำมาศึกษาได้ ดังนั้น ผู้เขียนในฐานะผู้ออกไปหาข้อมูลจึงได้ถือโอกาส สัมภาษณ์ ท่านปลัดเทศบาลถึงปัญหาต่าง ๆ ในหน่วยงานดังกล่าว ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์ก็พอจะนำมากล่าวเป็นข้อมูลได้ คือ

เนื่องจากหน่วยงานแต่ละหน่วยขององค์การเทศบาลแห่งนี้มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติแตกต่างกันไป ซึ่งบางหน่วยงานก็มีปัญหามากน้อยต่างกันแต่ปัญหาที่เห็นได้ชัดก็คือ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานธนาบาล

เนื่องจากสถานธนาบาลของเทศบาลเมืองนครราชสีมา มีอยู่ด้วยกันทั้ง 2 แห่งด้วยกัน ซึ่งแต่ละแห่งก็ตั้งอยู่ในที่ชุมชนพลุกพล่าน ดังนั้น ปัญหาที่ตามมาก็คือ ความไม่ปลอดภัยของ

ทรัพย์สินของสถานธนาบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นอยู่เสมอ นอกจากนี้ ก็มีปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในสถานธนาบาลทั้ง 2 แห่งนี้ก็คือ

- พนักงานของสถานธนาบาลนี้มีน้อยไม่เพียงพอหรือไม่สมดุลกับปริมาณงานของหน่วยงานที่กำลังดำเนินการอยู่

- เงินทุนหมุนเวียนของสถานธนาบาลไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาในข้อนี้ก็ได้รับการแก้ไขโดยทางเทศบาลให้สถานธนาบาลนี้ยืมเงินคงคลังของเทศบาล โดยคิดดอกเบี้ยในราคาถูกคือ 9 % ต่อปี

- สถานที่ของสถานธนาบาล ทั้งสองแห่งคับแคบจนทำให้เกิดอุปสรรคต่อการที่จะเก็บรักษาสิ่งของ นอกจากนี้สถานที่ดังกล่าวก็อยู่ในที่ชุมชนล่อแหลมต่อความปลอดภัยของทรัพย์สินแต่อย่างไรก็ตาม ในข้อนี้ก็แก้ไขโดยการจัดพนักงานรักษาความปลอดภัยให้ดูแลอย่างใกล้ชิด

ปัญหาในกองการศึกษา

ส่วนใหญ่แล้ว ปัญหาในหน่วยงานนี้ ก็มี ปัญหาเพียงส่วนย่อยซึ่งต่างกับปัญหาของสถานธนาบาล

ในส่วนการศึกษาของเทศบาลนี้ ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนเทศบาลทั้งหมดขึ้น 4 โรงเรียนด้วยกัน ซึ่งแต่ละโรงเรียนก็มีปัญหาแตกต่างกันออกไปตามสภาพ แต่สิ่งที่พอจะสรุปเป็นปัญหาที่เหมือนกัน ก็คือ

- สถานที่เรียนสำหรับนักเรียนยังไม่พอกับจำนวนนักเรียนตลอดจนอุปกรณ์การศึกษาเด็กก็มีไม่พอกับจำนวนนักเรียนด้วย ซึ่งปัญหาดังกล่าวทางเทศบาลเมืองนครราชสีมาก็ได้พยายามเร่งแก้ไขโดยด่วน โดยการดำเนินโครงการขยายอาคารและสถานที่ออกไป ซึ่งทุนในการดำเนินการดังกล่าวก็ได้รับอุดหนุนโดยรัฐ